

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Bc. Tomáš Rauscher
Název diplomové práce: Téma manipulace v románech *Nineteen Eighty-Four* George Orwella a *Catch-22* Josepha Hellera / The Theme of Manipulation in George Orwell's *Nineteen Eighty-Four* and Joseph Heller's *Catch-22*

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Kamila Vránková, PhD.
Oponent diplomové práce: Mgr. Renata Janktová, MA, PhD.

- I. Cíl práce a jeho naplnění:** Cíl práce byl stanoven a naplněn v souladu s tématem
- II. Struktura práce:** Logická, jasná a přehledná
- III. Práce s literaturou:** Velmi dobrá práce s adekvátními prameny v patřičném rozsahu
- IV. Prezentace a interpretace dat:** Systematická, logická prezentace, originální a důsledná interpretace
- V. Formální stránka:** Odpovídá všem stanoveným požadavkům
- VI. Jazyková úroveň práce:** Výborná
- VII. Náročnost zpracování tématu:** Vysoká
- VIII. Přínosy práce:** Originální zpracování a názory, předkládá nová zjištění

Vyjádření oponentky diplomové práce:

Diplomová práce Tomáše Rauschera zkoumá uplatnění motivu manipulace v románech *Nineteen Eighty-Four* George Orwella a *Catch-22* Josepha Hellera. Úvod teoretické části práce je věnován vymezení hlavních kategorií pro rozbor a interpretaci textů, tj. termínu manipulace, včetně příkladů literárního zpracování, dále utopie, dystopie a závěr žánru protiválečné literatury. V nástinu žánru protiválečné literatury autor zdůrazňuje význam absurdna a humoru jako prostředků vyjádření extrémní zkušenosti válečného utrpení. V této souvislosti zmiňuje vliv Haškových *Osudů dobrého vojáka Švejka* na Hellerův román. Ve vztahu k 2.světové válce, do níž je zasazen, poukazuje na problematičnost černobílého vnímání dobra a zla v extrémních válečných podmínkách. Autor dále podrobně představuje zkoumané autory s důrazem na životní zkušenosti, jež se promítají do interpretovaných děl. U Orwella je to především jeho politické zranění, ovlivněné zkušenostmi s britským imperiálním působením v Barmě a z účasti ve španělské občanské válce; u Hellera pak jeho

válečné nasazení u amerického letectva. Praktická část práce založená na podrobné analýze a interpretaci příkladů manipulace v románech je velmi zdařilá. V obou prózách autor rozlišuje různé úrovně a druhy manipulativního jednání, zamýšlí se na jejich příčinami a vztahy mezi nimi. Citlivě vystihuje fakt, že ani postavy vnímané čtenářem jako kladné se v těžkých podmínkách nevyhnou problematickému jednání. V románu *Catch-22* si například všímá, že manipulativní chování může sloužit jako obranný mechanismus, jenž brání utváření osobních vztahů a předchází tak riziku bolestné ztráty blízkého člověka. V témže díle autor poukazuje na využití absurdity a ironie a také na Hellerovo využití stylistických prostředků, zejména roztříštěné chronologie vyprávění evokující chaotické a nesmyslné situace, v nichž se hrdinové románu ocitají. Samostatná podkapitola je věnována vyobrazení ženských postav coby obětí, ale také aktérů manipulace. U Orwella je zvláštní pozornost věnována manipulativnímu potenciálu jazyka a charakteristice Newspeaku podle dodatku „Appendix“. Závěrečné srovnání vystihuje hlavní analogie mezi romány s důrazem na mechanismy osobní a institucionální šikany, dehumanizace vztahů a prohlubování nedůvěry a nepřátelství ve společnosti.

Bakalářská práce je napsána v češtině na velmi dobré stylistické úrovni, s občasnými chybami v interpunkci (chybějící čárky v souvětích) a pravopisu. Odbornou úroveň práce poněkud snižují nedostatky v citování zdrojů v teoretické práci, kdy v některých pasážích (např. u McDonalda na str. 26-7) není úplně zřejmé, které informace pocházejí ještě z citovaného zdroje a které už nikoliv. U některých doslovných citací v teoretické části chybí adekvátní odkazy na zdrojový text. Dále bych autorovi doporučila větší důslednost v používání kurzívy u názvů děl (např. *Bílá nemoc*, *Barmské dny*) a převádění vlastních jmen z anglických zdrojů (Pluto[?]/Plato – Platón; Trotsky – Trockij). Tyto formální nedostatky nicméně vyvažuje silná originální analýza a interpretace primárních textů.

Práce splňuje základní požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhovaná známka: výborně

Otázky k obhajobě:

1. Jak byste interpretoval text „Appendix“ v románu *Nineteen Eighty-Four* a jeho vztah k hlavnímu textu? Do jaké časové roviny byste tento text zasadil? (Viz. vyjádření v přítomném čase typu „the English language as we now know it“ versus minulý čas použitý při popisu Newspeaku.) Mohlo by různé chápání chronologie základního vyprávění a textu přílohy ovlivnit interpretaci románu?
2. Lze najít příklady jazykové manipulace i v románu *Catch-22*? Pokud ano, můžete je porovnat s Orwellovým románem?

Podpis oponentky diplomové práce:

Datum: 25.1.2022